

sonsdöntő problémáihoz sohasem szabad fölényeskedő, gúnyos, nyers, hideg meg-nemértéssel közeledni, hanem csakis beleéllő, megértő, szeretetet sugárzó türelemmel.

Visy József

Szili Török Dezső, Táblai rajz és rajztanítás a népiskolában.

42 oldal. LXIV. tábla. Ablaka nyomda, Szeged.

„A Népiskolában mincsnek mellék tárgyak, a lélek képességeinek összehangzatos kifejllesztéséhez egyaránt szükség van valamennyi tárgy tanítására. Sokan elhanyagolják a rajz helyes tanítását azok közül is, akik egyébként a népiskolai oktatás, nevelés, egész területén átlagosan felülül tudnak felmutatni.“ — mondja könyvhöz írt előszavában dr. Köves Sándor kir. tanfelügyelő.

Valóban minden tárgy összehangzatos tanításával érhetjük el a népiskolai oktatásunk célkitűzéseit. Hisz többek között a rajz tanításban is kínálkozik olyan nevelési lehetőségek, melyeket más tárgyak tanításával el sem érhetünk.

Szükség volt olyan könyvre, amelyik a népiskolai rajz tanítás módját és feldolgozott tanítási anyagát adja.

Szili Török Dezső könyvének első részében a népiskolai rajz tanításának elméletével foglalkozik. Tanítási vázlatmintákban minden osztály számára ad egy-egy jellemző tanítási vázlatot. A második részben a tanító illusztratív, magyarázó rajzaihoz ad hasznos tanácsokat. Ezek révén a különösebb rajzkész-séggel nem rendelkező tanító is meg tudja rajzolni azokat a legegyszerűbb rajzokat, amelyek tanításánál nélkülözhetetlenek.

LXIV táblán a módszeres követelményeknek megfelelően, részletesen óránól-órán feldolgozva nyújtja a népiskolai osztályainak anyagát.

Szili Török Dezső hasznos munkát végzett. Meggyőződésem, hogy munkája magyarázóban hozzájárul a népiskolai rajz eredményesebb tanításához.

Németh István.

Makkai Sándor, Szabad vagy. 2 kötet. Budapest, 1943. 351+400 oldal. Révai kiadás.

Az iskola életét tárgyalló regényekre mindig érdeklődéssel figyelünk.

Regény-trilógiájának ebben a részében Makkai az Ernye-i nemzetség további sorsát meséli. (Az előző kötetek: *Mű Ernyeiek, Szép kísértet.*) Részletes kortörténeti képekkel és mélyreható lélektani rajzokkal színezve mondja el az Ernyeiek életének alakulását. Középpontjában Ernye-i Tamás áll. Az ő középiskolai és egyetemi évei, majd helyettes tanári működése az a mag, amely köré a szerző komoly, igényes és elmélyült regény-cselekményt épít.

Ernye-i Tamás a nagyenyedi kollégiumban végzi gimnáziumi tanulmányait. Ennek elmesélése során bő alkalmat talál Makkai a századeleji diákleletnek és a híres kollégium belső világának bemutatására. — A kolozsvári egyetemen Tamás a bölcsészeti karra iratkozik be a magyar és történelem szaktárgyakra. S itt a regény már a jóértelemben vett művelődéstörténelemmé bővül. Megismertet a világháború előtti kolozsvári egyetem professzoraival s a kolozsvári egyetemi ifjúság különféle tudományos, társadalmi és politikai megnyilvánulásait. A háttérben már ott kísért az a nemzetközi feszültség és elégedetlenség, amelynek kirobbanását hamarosan meg is hozta a szerajevói gyilkosság.

Dr. Ernyei Tamás egy leánygimnáziumban nyer állást, ahol pedagógiai érzékével, alapos tudományos felkészültségével és a reális lehetőségek szem előtt tartásával szép nevelői eredményt ér el.

A mű egy diákgyerekek öntudatra-ébredésének rajza, melyet Maktkai bő emberi tapasztalásból eredő bölcseséggel és megértéssel vázol. Az ifjúváserdülés lélektani fejlődéskepeit sorakoztatja fel az életkor egyes fokain és a különféle körülmények közepette. Az író törekvése az, hogy a valóságot ideálicizálás nélkül ábrázolja. Ismeri a serdülés és ifjúkor minden viharzását. Végig is kíséri rajtuk szereplőit. Elemzi a két erőnek: az eszménynek és az ösztönnel összecsapását lelkiükben. Látja a modern társadalmi élet szemfényvesztő csillogását és sok enkölcsi megalkuvását. Gyakran rá is mutat az etikai felsőbbrendűség kérlelhetetlen parancsára és egyben boldogító erejére. Így a mű alaphangja és írói célzata ebben a ki nem mondott elvben csendül meg: Ad maiora natus sum! Ezt azonban nem az erkölcsösztől átlátszó célzatosságával érezteti, hanem az ifjak erkölcsi küzdelmeiben: válságaikban, megfutamodásaikban és öntudatra-ébredéseikben *sugallja*. Néha azonban mintha megtorpanna az író kezében ez a mérővessző. Csak a tény, a fonákságot, a visszaélést jeleli meg, vagy megelégszik valamilyen szentimentális megállapítással (I. 308). A második kötetben pedig a megtévelyedést túlságosan eleven színekkel érzékelteti. Mint *íróművészek* talán szükséges volt az azért, hogy annál hitelesebb lélektani állapot vehessen a későbbi bűnhődésérzetnek és a jóvátétel vágyának. Ha azonban *nevelői* (vagy lelkipásztori) célzat vezet, akkor az az érzésünk, hogy *kevesebbel többet* érne el. Bár a regény egész erkölcsi tónusa és a kifejtés igazolja az író feltétlen jószándékát.

A művet — a mozgalmas eseménysorozat mellett — elsősorban Maktkai jellemábrázoló készsége teszi érdekos olvasmányá. Szereplőit nem a fantázia színes világában álmodja életre. *Embereket* mutat be, akiknek egyéniségét éppen az író reális megjelenítő ereje hitelesíti. Uzonai Izuka, Ernyei Tamás menyasszonya nőiességében, finomságában, természetes intelligenciájában és nemes önzetlenségében felejthetetlen hatású, anélkül, hogy az író emberfelettivé eszményítene.

A könyvet tárgyai, életlátása és irodalmi értéke alapján egyaránt ajánlhatjuk tanári könyvtárak számára.

Augur.

Koltai István, A német akadémiai tanítóképzés, kialakulása, módja és tanulságai. Budapest, 1941. 95 l.

A szellemi élet frontjának biztosítására ma Németországban éppúgy, mint nálunk a tanítói utánpótlás tenén is egészen új rendszabályok életbeléptetését tette szükségessé. Ezeknek az a célja, hogy a szellemi életfeltételekért folytatandó küzdelemben a legrövidebb idő alatt minél több és minél jobban kiképzett nevelő állhasson „menetkészen“ az első vonalak számára. A háborús szükségletek elrobbantották az eddig kitaposott utakról azokat az akadályokat, amelyek a célbajutást meglassítják, a rendeletek pedig egyszerűen leépítették a tanítói akadémiaikat, mint azolo időtrabló kiterőknél bizonyultak. Az akadémiai tanítóképzés ilyen módon a háború utáni időkre tartalékkolt problémakör maradt.

A fentiekből önként adódik, hogy az a kérdés, amelyet az előttünk fekvő könyv tárgyai, pillanatnyilag háttérbe szorult. Azonban sietve megjegyezzük, hogy az a cselekvő, hősi életre előkészítő nevelési rendszer, amelyet a szerző